

GIÁ BÁN	
DÒNG PHÁP	NGOẠI QUỐC
Một năm 6.000	8.500
Sáu tháng 2.800	4.500
Ba tháng 1.600	2.500

Mua báo phải trả tiền trước.
Thư và mandat gửi cho M. TRAN-DINH-PHIEN - Ai đang quảng cáo, việc riêng, xin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN

La Voix du Peuple

Mỗi tuần xuất-bán hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

Làm văn khó,
mà xem văn cũng
không dễ.

XÃ-THUYẾT VỚI THỜI-ĐÀM

khác nhau thế nào?

Không nói Âu Mỹ đâu xa, chỉ ở xứ ta ai đã đọc một thư báo quốc văn ta cũng thấy trên tờ báo có những bài gọi là xã-thuyết, thời-binh, văn-uyên, lập-trở, bài-đám, tiên-thuyết, thời-sự, quảng-cáo v.v. chia môn phân loại, đại đoạn báo nào cũng thấy.

Trên một tờ báo con con mà phân ra từng loại như thế, không có gì khác hơn là ngành nghề làm lý của các ông. Vì tờ báo tất có số đông độc giả, mà trong số độc giả không phải toàn một hạng người, hay đồng một nghề nghiệp. Người thích văn học thì không ưa chuyện thương mại, người chuyên thực nghiệp thì không thích việc chính trị. ... Bởi vậy nên tờ báo phải có các mục riêng biệt như Khoa-học, Kinh-luật, Văn-đám, Xã-thuyết v.v. chỉ chuyên về một việc, còn ngoài ra đưa ra tờ báo đều có môn loại nói trên cả. Ai đã thường đọc báo thì thấy cái mục này trên đã biết bài dưới mục ấy là về cái gì.

Ở xứ ta, báo chí mới xuất hiện 3, 4 mươi năm nay, phần đông quốc dân chưa có tinh thần đọc báo. Ở trong số độc giả, nói chung phần II, công nhân đối với những mục như mô tả trên tờ báo vẫn còn hồ hững mà phân biệt chưa rành. Vì thế mà có câu hỏi trên:

« Xã-thuyết với thời-đàm khác nhau thế nào? »

Ký giả tuy không rành nghề làm báo, song thường xem các báo Tây báo Tàu và những mục này trên nhận cái nghĩa chính của nó, thì xã-thuyết với thời-binh có khác nhau:

Xã-thuyết hay xã-luận (社論) tiếng Tây gọi là article de fond. Tờ báo mà có bài xã-thuyết cũng như người có cái mặt. Bài xã-thuyết là tiêu biểu cho tôn chỉ mục đích và tinh thần của tờ báo, bởi vậy nên bài xã-thuyết ở các tờ báo đều đứng đầu, thường có những bài trường thiên đại luận, hoặc bàn việc kinh-luật học vấn, chính trị văn chương v.v. nhưng chỉ không rời cái tôn chỉ của tờ báo đã chủ trương. Vì nên tôn chỉ tờ báo là bình dân thì đầu bài xã-thuyết phải nói về quyền lợi và lợi ích của dân chúng, hoặc nói về những việc quốc gia, hoặc nói về những việc xã hội, hoặc nói về những việc kinh-luật, hoặc nói về những việc văn chương, hoặc nói về những việc khác. Tóm lại, bài xã-thuyết phải là như chuyện với « mồm hàng xóm để con, con vị đứng một chân » mà nói đến bài xã-thuyết được.

Các tờ báo lớn thường có bài xã-thuyết đến đôi ba kỳ, lại có đôi ba bài xã-thuyết nhỏ. Xem thế thì rõ ràng rằng bài xã-thuyết thế nào.

Còn thời-binh, hay thời-luận, thời-đám, thời-sự thì có hai khác: Gọi là « thời » tức là việc gì xảy ra lúc hiện thời ấy. Nếu như việc xảy ra hay là việc trong nước mà xảy ra đã lâu, hay là học thuyết trường thành gì gì... không gọi là thời-binh được.

Thời-binh là phạm vi có hạn chế nghĩa là bàn những vấn đề hiện trạng xảy ra, không phải như xã-thuyết phạm vi có rộng hơn kia. Nói cho rõ, xã-thuyết là làm nền cho tờ báo những tờ báo thường mỗi công nghệ, cũng thông tin tức đáng quảng cáo, không cần có bài xã-thuyết, còn tờ báo chính trị và xã hội v.v. sau cũng có bài xã-thuyết làm chuyên mục cho tờ báo, không làm lớn chỉ nó, mà luôn luôn thì không có hạn định. Còn thời-binh là bàn chuyện hiện thời. Hai mục khác nhau tại chỗ đó.

Lại một điều nữa cũng nên biết, là thời-binh với thời-sự cũng có hơi khác nhau. Thời-sự như « xe ô-tô cần tên Giap gây tay », « ông X cưới tiền mua phiến báo cũ » v.v. chỉ chuyên về một việc không phê bình, hoặc chỉ phê bình vài câu văn tại tại. Còn thời-binh và thời-đám thì nói thời-sự mà cốt là gia lời bình luận; như nhân nạn ô-tô cần tên Giap gây tay, thì nói thời-sự mà cốt là gia lời bình luận; như nhân nạn ô-tô cần tên Giap gây tay, thì nói thời-sự mà cốt là gia lời bình luận.

Những chuyện kể trên, từ người làm báo, không đáng một cái nhủ nhủ, mà phần đông trong người quê ta cũng làm người chưa hiểu. Sự thật mấy lời gọi là nói với người đời hơn mình, xin thức giấc lượng cho.

SỐ NGƯỜI THẤT-NHIỆP CỦA ĐỐI NƯỚC TRONG THẾ-GIỚI

Xem bản thống kê dưới đây thì
biết số người thất nghiệp trong thế
giới càng ngày càng tăng.

January 1929 January 1932 January 1935

Đức	2.920	5.966	5.965
Bỉ	16	129	170
Đan-mạch	63	97	136
Pháp	11	177	307
Đan-ban-đan	1.02	2.263	2.319
Hàn-lam	49	147	185
Nhật-uy	22	35	42
Thụy-điển	54	110	114
Triệp-khắc	16	33	39
Áo	227	330	365
Hợp-chợng-quốc	91,9%	64,8%	58,9%
Già-nã-đại	24	40	41

HỘI-ĐỒNG CỬ-TÊ BÌNH-ĐỊNH ĐÀ BÈ MẠC VÀ CÓ LỜI CẢM ƠN

Cùng các nhà từ thiện đã giúp nạn dân tỉnh Bình-định

Hội đồng cứu tế nạn dân tỉnh Bình-định xin cảm ơn tất cả các nhà từ thiện Pháp, Nam đã có lòng lạc ứng việc nghĩa giúp cho kẻ đói người nghèo.

Giữa lúc ngặt nghèo mà thu được một số bạc khá to là 62.083\$76, (đã phát ra hết 57.500\$81, còn 4.583\$95) thật là một điều rất may cho bà con bị nạn. Vậy chúng tôi xin thay mặt toàn thể nạn dân, kính dâng lời cảm ơn chung.

Nay kính,
Hội đồng cứu tế

CHUYÊN-ĐOỊ

Bất cá hai tay

Người ta thường nói chuyện bất cá hai tay, để chế nhạo những người làm việc gì cũng ham lấy phần nhều, mà rút cục vì cái lòng ham vô độ đó mà thành ra việc gì cũng thất bại. Nhưng chuyện bất cá hai tay chẳng qua là chuyện đặt ra để chế nhạo đời chứ chưa hề thấy ai đời gì mà bất cá hai tay bao giờ. Thế mà vừa rồi đây đạo báo Việt-dân trong Nam-kỳ ra ngày 22 3 33, thấy có chuyện như sau; mới thật là chuyện bất cá hai tay thật:

« Tin ở Vũng-liêm gửi lên cho hay tại làng Phong-Thới, tên Nguyễn Văn-Giác, 26 tuổi, đi ra ruộng bắt cá với người anh là Thới, khi bắt được một con cá, vì muốn bắt thêm con nữa, nên ngâm con cá ấy vào họng để được rảnh tay. Không may con cá lại chun riết vào cổ họng làm cho máu ra linh làng, Giác cố nhả ra mà không được, anh Giác là Thới tới cứu cấp ông không xong! »

« Bây giờ Giác chưa chết hẳn vì con cá ở trong cổ họng, nếu nhả ra được, phần này và ngón nó bòn qua, cắt đứt nhiều đường gân máu, Giác ngã ngửa ra chết hẳn tại trận. »

Cái chuyện này không phải là chuyện đùa, hoặc chuyện « đời xưa » đâu, mà chính là một cái thời sự xảy ra ở làng Phong-Thới trong Lục-tỉnh, cách đây không mấy bữa. Ai xem cái chuyện này ông lý làm tức cho chàng Giác nó mới 26 tuổi đầu, vì một con cá mà bỏ mạng!

Chim cá là vật trời sinh cho ta dùng thì thông thường bất con này, cắt đầu đó xong rồi sẽ bắt đến con khác cũng được, chứ ham làm gì từ vậy cao sinh ra cái chuyện bất cá hai tay. Khó thì thôi! Nhưng Nguyễn Văn-Giác về hạn chưa làm tay bưng, ta nên thương mà không thể trách; trách là trách cái ông người « thương lừa nhân vật » mà cũng giữ thói « bất cá hai tay » kia.

Trong xã hội ta có cái thói rất xấu là thói trạch liêu, chọn người phẩm-tức không bằng giá con em. Theo lý tự nhiên thì con con không nên, có nơi nào xứng đáng đến, nếu trong ý nó thuận, thì gả gả đi cho rồi. Thế mà nhiều người không làm vậy, đem con mình ra làm như một hàng ai trả giá đắt thì được. Thêm chi nay gả cho anh Giáp, mai cho anh Ất đến trả giá xong, lại gả cho anh Ắt! Đến bữa sau nữa cho anh Bình ở Tây vát cái vào bằng đó chốt về rồi, thì trở lại hỏi anh Ất đi. ... làm mà như vậy mà không biết rằng sự kén chọn lựa vợ không nghĩa lý gì đã làm thiệt cho một đời cô con gái nó.

Chuyện đó cũng có thể cho là bất cá hai tay đi, mà không những bất cá hai tay mà còn bất bằng nhều tay nữa kia. Nhưng ông phải chỉ mỗi lần bất cá hai tay thì bị nguy như anh chàng bạc mệnh trong Lục-tỉnh đó, thì người khác trông vào tại chi không phải tởn. Ngặt vì có hỏi bất cá hai tay mà vẫn không xảy ra tai nạn, mà còn như sự bất cá hai tay mà vẫn vào với đời nữa là khác, thì tại cái người ta không biết chừng!

Vì dụ như chuyện làm Dân-biểu mà xin khấn đất, xin độ quyền, làm báo mà xin phẩm hàm, xin làm quan v.v. những chuyện như vậy trách sao kẻ bàng quan không cho là có lòng tham như người bất cá hai tay kia! Có điều khác với anh Nguyễn Văn-Giác bất cá hai tay mà vẫn sống còn, họ mất cả, phải là tai nạn, cái người sau đây bất cá hai tay mà vẫn sống còn, phải là tai nạn, cái người sau đây bất cá hai tay mà vẫn sống còn, phải là tai nạn.

Bài thỉnh-cầu của Viện Dân-biểu Trung-kỳ về vấn-đề Lập-hiến

(Tiếp theo và hết)

Tỉnh hai Hội đồng đại diện ở các tỉnh đã giúp ý kiến cho các quan địa phương làm việc hành chính cách bảo cử và quyền hạn của Hội đồng ấy, xin cứ dựa theo thể lệ hiện hành mà mở rộng thêm. Số Hội viên tỉnh hai ở trung châu đều do dân bầu, còn số Hội viên ở các Phủ, Huyện thường do thời do Chính phủ lựa chọn.

F) Cơ quan tư pháp (Tổ chức tòa án) Các tòa án chia làm ba cấp, mỗi cấp có địa phương và trách nhiệm. Mỗi Phủ hay Huyện, thiết một tòa án để nhất cấp có quyền chung thẩm về các tội vi phạm, và quyền sơ thẩm về các tội khác; mỗi tỉnh thiết một tòa án để nhất cấp, có quyền chung thẩm về các tội vi phạm và quyền sơ thẩm về các tội khác; mỗi tỉnh thiết một tòa án để nhất cấp, có quyền chung thẩm về các tội vi phạm và quyền sơ thẩm về các tội khác.

G) Phúc cải Hiến pháp Quyền đề nghị phúc cải hiến pháp, hoặc do Quốc vương, hoặc do Thượng thư Hội đồng, hoặc do 3 phần 4 số nhân dân Đại biểu đại biểu. Mỗi khi phúc cải hiến pháp, Quốc vương phải ra lệnh sự tập ra để việc quốc hội gồm có các quan Bộ trưởng, các quan Cố vấn, các viên Nhân dân đại biểu, và mỗi phần 4 số nhân dân Đại biểu đại biểu. Mỗi khi phúc cải hiến pháp, Quốc vương phải ra lệnh sự tập ra để việc quốc hội gồm có các quan Bộ trưởng, các quan Cố vấn, các viên Nhân dân đại biểu, và mỗi phần 4 số nhân dân Đại biểu đại biểu.

H) Phúc cải Hiến pháp Quyền đề nghị phúc cải hiến pháp, hoặc do Quốc vương, hoặc do Thượng thư Hội đồng, hoặc do 3 phần 4 số nhân dân Đại biểu đại biểu. Mỗi khi phúc cải hiến pháp, Quốc vương phải ra lệnh sự tập ra để việc quốc hội gồm có các quan Bộ trưởng, các quan Cố vấn, các viên Nhân dân đại biểu, và mỗi phần 4 số nhân dân Đại biểu đại biểu.

Mượn 2/10 đô âu hàng ngày để giúp nước

(Sắc thực đoàn của Hoa-khieu ở Việt nam ta)

Một tờ báo miền Nam lâu có đăng tin rằng: Một viên chức đoàn Hoa-khieu ở Việt-nam là một người chuyên học thực (bột ăn), mỗi ngày giã bột hai phần mười để lấy tiền trợ vào cuộc kháng Nhật dài kỳ, đã có thành tựu rõ ràng, trước sau đã gọi về nước được 18 vạn đồng.

Nhân thế, đại biểu hội ấy là Hồ-đạt-Cương đề cử đoàn sức thực của nước ta đi cứu nước, hiện đến Tầu-tung-hải; ông sẽ đi liên - kết và khắp cả miền Nam nước Tàu v.v.

Đoàn Hoa-khieu có lòng ái quốc như thế, đáng kính, đáng thương. Song mấy bác quân phiệt kia cứ ngồi nói suông mà tiền cho sướng, nghĩ cũng buồn thật! Vậy cái tin trên mà ký giả sự nhỏ đến chuyện giảm lương ở xứ ta. Vì nạn kháng hoạn, nhà nước định giảm 10% lương quân lại để cứu ngân sách trong lúc khẩn kíp như này; lấy 10% tiền lương quân lại mà so với 2/10 nhật thực của bọn Hoa-khieu kia, thì bên quân lại còn dễ chịu hơn, nhưng mà nghe họ phản đối

VIỆC THẾ-GIỚI

Cuộc Trung Nhật

Quân nghịch Mãn-châu đánh với quân Nhật

Cấp nhĩ lần, 22 Mars - Có tin ở Cấp nhĩ lần rằng một toán quân Nhật đi về Yaot-Sing-Ching trên Sông Amour, và một đội quân nghịch Mãn-châu đánh nhau cách 75 cây số về phía bắc Pontchin. Quân nghịch Mãn-châu bị đánh lại về phía tây, thiệt hại nhiều. Bọn quân Nhật có 6 người chết và 18 người bị thương. Người Nhật gần cầu Trung - hoa rút quân ra khỏi Thiên-tân, lần thứ tư.

Ba-lê, 22 Mars - Đoàn đại biểu Trung-hoa ở Ba-lê trao cho các báo bản diễn văn của Nam kinh như sau: « Tổng lãnh sự Nhật ở Thiên-tân, đi 3 lần vào theo biên bản cuộc ngoại giao được phân năm 1901 mà giới thiệu cho chủ tịch Hội-bắc yêu cầu rút quân Trung-hoa ra khỏi Thiên-tân. Một rồi lại yêu cầu rút quân Trung-hoa ra khỏi Thiên-tân và Yutai-o - Tchoang lần nữa. Chính phủ Nam kinh đã điều cho chủ tịch Hội-bắc báo các khu vực biên, như 3 lần trước. Nếu ông ở Nhật danh tiếng-tên và báo chí, chắc sẽ vào như sự ấy làm một cái gì. Chủ tịch Yutai-o Tchoang cho hay rằng chiều ngày 18 Mars ở Ta-on đã có 4 chiếc tàu chiến của Nhật đến, có 4 người không có quân Trung-hoa đồng hành và sang tiếp cứu quân Nhật. »

Một đảng mới ở Pháp Ba-lê, 22 Mars - Ông Franklin-Droumon đề nghị lập một đảng gọi là « Quốc dân pháp luật », mà chương trình: xét lại hiến pháp, giữ hiến pháp các hiệp ước và sắp đặt việc quốc phòng, nhất là về mặt ngân không.

Các sự hành động tàn ác của Hitler ở ảnh hưởng đến bên ngoài Hà-tinh, 22 Mars - Một tay cụ pháp trong đảng xã hội đến chỗ, nguyên Tổng trưởng Nội vụ Phê-lô-át, Karl Severing, mới bị bắt chiến hôm nay, tại ông ta vào nghị viện. Lại một nghị viên khác cũng thuộc đảng xã hội đến chỗ, Lederer de Lubek cũng bị bắt, vì tình nghi có can vào một cuộc ám sát chính trị.

Ba-lê, 22 Mars - Các báo ngoại quốc nói rằng những sự tàn ác của chính phủ Đức. Hiện chính phủ này đã cương quyết phân đối Madrid (kinh thành Tây ban nha). Người ta lại còn chú ý đến phong trào phản đối ở Mỹ đối với Đức. Phong trào phản đối ở Mỹ lớn lắm, đã dự định dùng chính sách phong tỏa kinh tế. Nếu chính sách kinh tế phong tỏa mà thực hiện thì ảnh hưởng không biết sẽ ra thế nào, hiện Đức mua ở Mỹ rất nhiều hơn trước kỳ mua ở Đức.

Đức với các thuộc địa cũ Berlin, 22 Mars - Từ hôm Nhật ra Q. L. và các thuộc địa cũ của Đức ở Thái-bi-na-đông, hiện ở dưới quyền quản trị của người Nhật, làm cho chính giới Đức suy nghĩ nhiều. Tin người Nhật nhậm chức quản trị luôn các thuộc địa ấy làm thành một vấn đề rắc rối vô cùng, chỉ đáng về mặt quốc tế hơn mà thôi.

Ba-lê, 22 Mars - Mac-Donald (Thủ tướng Anh) và Mussolini (Thủ tướng Ý) bàn về việc chia lại các thuộc địa. Mac-Donald không bao giờ điều để nhậm chức Mussolini. Ông bàn về việc chia lại các thuộc địa ở Phi-châu-lai cho Đức, chỉ không thuận một điều; đó là việc chia các thuộc địa Phi-châu-lai cho Ý và Đức, thì Mac-Donald không cần gì biết.

rầm rầm, lại có ông nghị nào đó cũng phụ hợp nữa!

Vấn đề giảm lương này hiện ra, ký giả có gặp một vài người thông sự (cũng bị vào sổ giảm 10% ấy) họ nói nghe đáng thương và có lý, không phải phân đối một cách cách hòa như thế khác. Họ nói: Dân giảm 10% đi nữa mà đem số tiền ấy làm việc ích chung.

Cần nói có ý vị và thâm trầm thay! Nhân nói chuyện Hoa-khieu sức thực mà hiện đương cần nói có lý trên cho nhà đương cuộc suy xét.

SẼ QUAY ĐẦU LẠI THỜI-ĐẠI XƯA SÀO?

Cuộc sinh hoạt của loài người có thể thông phải dùng tiền được không?

Trên mấy năm nay, ở xứ ta có cái nạn em út mùa tiền (báo Tiếng-Dân số 404, 402 ra ngày 15, 18 7-31 đã có bài bàn). Nạn này làm mọi người đau chưa thấy đủ đôi lần. Đến nay nay thì từ thành phố cho chí thôn quê, đi đâu cũng nghe tiếng than van không tiền, như là dân gian lo mùa thuế, phần đóng tiền tự doan rằng:

Câu dự đoán kỳ chẳng qua dân quá lấy theo tình cảnh trong xô bấp của mình mà suy nghĩ than phiền như thế, nào có phải có cái học tiền tri bay là khoa học như người các xứ văn minh đâu, vì lấy không cần đến cây bút, chưa không bước ra khỏi ngực cửa, mắt không trông thấy gì ở ngoài mấy hàng treo tường làng kia. Thế mà ai đó, chính ở xứ văn minh đã có nơi thực hành như lời dự đoán của dân quê ta, thật là « ngờ trắng chơn mà không ai tưởng đến. »

Mới rồi báo trước-Nhà-Nam số 404 ra ngày 21 Mars 1933 có đăng chuyện đại lược như vậy: « Bên Âu Mỹ bị cái nạn tiền tệ không hoạn, sự giao dịch mắc kẹt lại, không có tiền sản vật mà người bán bỏ tay nên lấy sản vật trao đổi trực tiếp với sản vật không dùng đến tiền. »

« Bà niệu nói thực hành chế độ trao đổi vật sản (trợ) ấy. Xã-Nièvre miền Pháp, có ông xã là một vị kỹ sư giàu có, thấy của nhà quê có thật đem ra bán, chỉ được có 10 quan tiền. Lại ông người mua thì kỳ bán lại cao kể khác được 40 quan. Thế

(Xem trang 2 cột 4)

VAN - UYEN

Chơi bài biền

Nước đi trời xanh tàn một mùa, Mênh mông bờ bến biết đến đâu? Sui trời mỗi nước ba lần sóng, Ngồi trông từng cánh mây bay về. Tình yêu lập động oan chôn rử, Giã-trăng cơ cái chi không nỡ. Có nhàn bản nhàn ai ai sẽ? Thì trải bao lần cuộc bể dâu.

Tang-Khê

Bàn giấy thép

Mấy ông giã mực nhúng tay vào, Sông núi dần xa kẻ khỏi nanh. Muốn giữ gìn giấy dài lâu đời, Từ bi cũng phải giữ gìn thân. Châm ngang que quặt không dây phải, Nam Bắc đi về chẳng mấy lần. Cho biết công to nhỏ đến học, Một giấy rất chặt cả hoàn cầu.

T. O.

Các ông nghị - viên Bắc-kỳ xin giảm tiền phụ cấp

Vừa rồi mấy ông nghị viên dân biểu Bắc-kỳ, không biết nghĩ sao nói thế nào mà giới thiệu xin giảm tiền phụ cấp mỗi ngày; đã được chấp y giảm bớt 1500, tức mỗi ông nghị chỉ còn 5300 mỗi ngày.

Việc tự xin giảm tiền phụ cấp này, có ai khen chê gì không?

**Lời trần tỏ tình cảnh nông dân
về việc dẫn thủy Phú-yên và
xin giảm ngạch thuế nước**

Việc làm barrage Đồng-cam như thế. Con các nơi khác, nào là dơi nhá, bói mã, phá hoa lợi, dân ruộng vườn. Về phần các đường cái (canal principal, artère) thì nhà nước có cấp giá, mà có đủ bù sự hư hao đâu! còn các ruộng ở gần bên đường thì bị lấy đất đắp bờ mương, thành ao thành vũng, đã hư hoa lợi hiện thời, lại hư ruộng đất đến 7, 8 năm nữa, bởi còn nhiều chỗ bỏ hoang mà bồi thuê. Sự này các chủ ruộng có kêu với quan địa phương (Trí phủ Võ-Vọng) xin báo các người lãnh hành (entrepreneur) trả tiền đất và sửa ruộng lại, khỏi bỏ hoang, mà có tiền trả gì đâu!

Gần đây các mạch máu cái đã gần xong. con các mạch máu con (artériole) đem nước vào ruộng, thì quan đũa phương thông sức diễn bộ phải làm, bờ ruộng đất và công làm bao nhiêu, diễn bộ phải chịu cả, các bờ ruộng lỗ cũng bắt dần làm xấu, và bắt dần luôn phiên canh gác các khẩu ruộng cả ngày cả đêm. Thế thì lấy hồn chữ « dần dần nhập điền » mà chiếc đũa cho công bình thì « dần thấy » của nhà nước mà cũng có tài lực: của dân, con « nhập điền » là của dân. Thế mà ông Girard chỉ toàn số tiền phí của nhà nước, dự định thu lại cho đủ, mà không nghĩ đến sinh mạng và tài lực của dân.

Số tiền phí 180\$ một mẫu tây
trong 40 năm thì thu lại.
. nước Đại-Pháp sang
bảo hộ nước Việt-Nam đã hơn
 nửa thế kỷ, đem chính sách
 văn minh khai hóa đã nuôi.
 Nơi về công tác, như học xa, hàng
 lộ, điền tuyền, y tế v. v. . . ngoài sự
 dẫn thủy, đã có nhiều việc giúp dân,
 nên dân Việt-Nam từ hàng ngàn
 năm thì không khổ, đại đa số binh
 dân đều có quên ơn! mà lẽ dân
 chỉ một vụ dẫn thủy này nhà nước
 nào nào đi buôn với dân, mà ông
 Girard nói: « Lần thấy nháp điền
 cũng như làm một nghề buôn bán
 vậy, nhà nước chỉ bán cho kẻ ung
 mua mà thôi...». Nước vào ruộng,
 cũng như trong nhà cơm có món
 ăn, ai lại không ung? Bởi vì đặc
 giá không có tiền mua nước, phải
 cam chịu đó thôi! Nhưng mà tuy
 vậy, cũng không có tiền mua nước, chỉ
 ai cũng có tiền của lớn công về việc
 làm dân thấy đủ nhiều rồi. Nay
 ông Girard nói rằng: « Không cho
 nước vào ruộng họ nữa, là quá
 nghiêm khắc.

Từ khi khởi công làm đê thủy đến nay, nhân dân Phú-yên rất hân hạnh rằng nhà nước gian lòng mới mang kinh tế, để dự trữ sản một số tiền công thủy, đem ra làm đê thủy, giúp đỡ sinh hoạt cho dân, dân cũng tức là nước giàu, giúp cho dân tức là bồi đắp cái gốc trong nước, nên chúng tôi chỉ theo lời hiệu thị của nhà chuyên trách và các kỹ thuật sư của các quan địa phương mà xu ứng theo cho đất. Dân, nào có giảm yêu cầu nhà nước phải vay tiền bốn phần đem

lâm dần thủy đầu nhà nước cũng không dự trữ số tiền phí bao nhiêu một mẫu tày, sẽ chia cho dân phải trả trong mấy năm cho đủ, đem ra hỏi ý kiến dân. Bây giờ ông Girard dự định ngay thuế nước quá cao như vậy, dân lấy gì chịu nổi! e ruộng phải bỏ hoang. Họng đã bỏ hoang, vẫn bắt lợi cho dân, mà có ích gì cho nhà nước đâu! Đứng với sự thực, thì cái barrage Bảo-đại này không phải một cái barrage từ của người tư bản mà ông Girard so sánh với máy nước của ông Bui-hoàng-Tiêu, xe nước của người Quảng-nghĩa được.

Hỏi vậy lại, vậy làm dần thấy Phú
yên này, nhà nước thì phía của,
nhân dân thì phải tài lực và sinh
mạng. Theo tục ngữ annam có câu :
« Kề có của người có công, của
mọi đồng, công mọi lượng »,
lấy lẽ công mà nói, nhà nước
xuất ra một số tiền to, làm ích
lợi cho dân và nước, không thể mãi
luôn mà không mong lấy lại ? Nhân
dân đã hy sinh cả tánh mạng và tài
lực, cũng không thể chịu thiệt mà
không được dự nhờ ? Muốn thỏa
diệp hai phương diện (chánh phủ
và dân) xin là một ít ý kiến nên
lưu ý ngành thuế nước như sau này :

1. Cải hạng thuế.

Trước nhất phải thiết đặt số ruộng đất cho quân binh, rồi theo ngạch thuế cũ (tằm, tơ, ngũ, lục vụ), mà cải hạng lên, như tam hạng cải làm nhì hạng, tứ hạng cải làm tam hạng v. v... sung vào ngạch thuế chính cung. Hoặc là tăng xấp đôi lên, như ruộng xưa nay một năm làm một mùa, thì số thuế 1\$28 một mẫu an nam, bây giờ có dân thủy làm được hai mùa, thì tăng số thuế lên 2\$56; hơn lợi xấp đôi, thì số thuế cũng xấp đôi là cùng.

2/ Chia hòa lợi.

Những ruộng đất xưa nay trong
(Xem qua trang 3 cột 3)

[illegible][illegible]

Núi A lỏ ở hạt Lăng Bùn (Nhưt Bùn) là nà
lửa chổ đả lửa dỏt. Gần đây hỏt nhiên phỏ
lửa lỏn, cư dân kinh hải, trường học dỏ
ngủ, dân ra đỏng ở khỏng đỏm ở nhủ
đỏt rung động rộng trỏn 10 giỏm, nơi đỏ
hỏt khỏng lỏ. Người ta cho là cỏi biến 150
năm nỏg chưa lỏng cỏ.

O thành Lạc-lư an-cực-lập (Mỹ). Từ ngày 10-3-33 có nạn địa chấn, tại phát lửa núi Sup đèo đến trên 60.000 nhà, 1500 người bị thương.

Người khùng hoảng, trời đất cũng khùng
hoảng sao?

KHÌ TA KHÁT NƯỚC

Antéiste pha với ít nước là một vị giải khát rất tốt. Uống rất ngon thơm, không bứ mà mền miệng không khô khan lại không có một tí rượu nào.

Antéiste làm toàn bằng chất rất đặc củ cam-thảo, thảo-long đởm và các cây thơm. Rổ vài giọt vào một cốc nước là, hãy một thìa cà-phê vào một lít nước thì được một vị giải khát rất bổ, giúp cho sự tiêu hóa, trị các chứng sốt rét, hup theo cho các thuốc địa đưng đã 30 năm nay ở Algérie, Tunisie, Maroc, Đông Dương, AOF, AEP, V. V.)

Antéiste đựng hằng hộp nhỏ pha được 30 hay 80 lít nước rất khát, ban ở các nhà bán chế, các nhà tạp hóa, cùng các nhà bán đồ ăn. Nếu không mua được thì gửi theo và quan cho N. PERROT ANTÉISTE Volrain (Sère) (France) rồi lúc nhận được ít mẫu pha đủ 30 hay 40 lít nước rất khát mà không mất rượu.

Chăm xong dĩ lâu. In giấy mà cũng dĩ gần xong, nhưng chưa có thể gởi ngay cho các người dự thi, vì bản hiệu phải đợi nghị định của Phủ Toàn-Quyền cho phép xuất bản tờ Khuyển-Dịch-Báo, mới tiện gởi được.

Al này cũng rõ: gọi 10.000 tờ giấy-in (gọi cho hết thầy các người có dự thi, và các nhà đại-lý, nhà-buôn Khuyển-Diện), nếu gọi cách 1 giấy-in 1 (imprimis) thời tốn hết 200.000

(mỗi tờ: 2 xu), còn nếu
gửi bằng cách « báo »
(journal) thì chỉ tốn có

(Tiếp theo trang nhấi)

Ông xã lấy làm tức giận, quyết định trả mỗi tệ đó, bèn hỏi hết dân cư trong xã, từ nhà buôn, chủ thợ, chủ thợ dệt đến chủ, nông phu, giao hẹn trao đổi vật sản với nhau mà tiêu theo giá vốn. Có phụ thêm một số tiền để bù lại mà trả bằng thứ tiền chế riêng trong xã gọi là «Europas».

• Thứ tiên ấy một bên chạm bình
đong Pasteur, một bên vẽ địa đồ
Âu-châu, giá trị nó tính ra bằng
30grs vàng, 100grs đồng, 2 kilô thép,
2 kilos lúa mì, 200grs thịt, 150 cen-
timitres rượu chát 10 chữ, 200grs vải
sợi, 100 kilowatts-heures, 1 tonne
kilométrique, 30 phút đồng hồ công
làm v. v. ...

« Người ta dùng đồng « Europa »
xì quánh với nhau giống như một
đồ chứng chỉ để trực tiếp mua bán
trao đổi sản vật cho thuận tiện, ít
lỗi, khỏi phải mua mất của kẻ
trung gian. Nhờ cách ấy mà nay ở
xã Nièvre các sinh hoạt đã chịu
lãm. Có nhiều xã khác trong nước
Pháp muốn bắt chước theo.

Ở mỗi quốc Idabo và Wyom-ing
lên Huê-ký lại có cách thuận tiện
hơn nữa: ở mỗi hạt ấy, các nhà
nông, nhà nông và lao động.. rả
nhau lập một hội kêu là «ty nhiên
khai thông» (Association de déve-
loppement), người trong hội đều đem
công làm và đồ vật mà đổi lẫn cho
nhau mà không cần đến tiền bạc.
Vị như bọn nông phu đi làm mướn,
nhà chủ lấy xe cam-nhông chở họ
ra tới ruộng làm, chiều về họ lấy
công mướn bằng thịt, cá, khoai,
hành, bơ, trứng v. v. tùy sự cần của
họ, rồi lấy chở họ về nhà họ. Có
người làm công để đổi lấy hơi tó,
sữa rặng. Tóm lại người ta lấy
sức mà đổi thức ăn, mướn người
bằng đồ vật, nghĩa là thiệt hành
cách sản vật giao dịch như đời xưa.»

Ấy đó, lời dân quê tha thiết và
dự đoán mà hiện ở thế giới đã có
nơi thực hành. Kỳ giả dẫn chuyện
trên muốn cho độc giả thấy cái
trạng huống tương lai của cái nạn
mất mùa tiền ra thế nào. Kỳ sau sẽ
có bài bàn đến công dụng đồng tiền
cùng hiện tình trong xứ.

A. A.

CƠ-TÌNH BỒ-THẬN HOÀN

Mãn bệnh thì phải uống Cơ-Tình Bồ-
Thận ? Bệnh như thế nào thì phải uống
Cơ-Tình Bồ Thận ?

Bệnh như thế nào thì phải uống CỎ TINH BỔ THẬN ? Thời tiết, hay đau lưng, mỏi vai, thường hay mỏi, nấc, đêm ngủ không yên giấc, hay cảm thấy nhiều chuyện kỳ dị sinh ra sự hãi. Bệnh đang trong thời kỳ này thì mau dùng hết 3 lọ CỎ TINH BỔ THẬN thì bệnh phải nín cơn chứng bệnh như sau này xảy ra.

Mộng-tĩnh — Di-tĩnh — Hoạt-tĩnh
 là ba chứng rất hiếm gặp nhau, tuy, theo bệnh nặng nhẹ mà phân sinh ra. Rồi từ hoạt đến đường sinh địa. Nếu đã phải ra bề chứng hiếm nghèo nơi trên đây, thì phải loại ra khỏi thứ về lý luận ở lý luận đúng thì thì sẽ được chứng khác.
 Bệnh này phân nhiều các loại thành niên thường mắc, ở học thuật bởi quá độ sự hưng chí hoặc do, hoặc do hằng nhiên đường mà sinh ra, do không rõ đến độ tuổi nhiều người mắc lầm. Ai mắc phải thì phải loại ra.

SINH-HUY
44, Rue Marchal Vach - VINH
Thuế này mỗi lập gia đình, mua rở nhà là tính gia
định là 5000, tiền cưới phí người mua phải
rả. Mua xong là tên là SINH-HUY, danh gia
thếp tức là SINH-HUY VINH.

Dầu Linh-Bửu, chúng tôi chế toàn bằng thượng-phẩm trong sơn lâm bốn quốc như các: đậu-hàn, đậu-hà, đậu-hương, long-hồ, đinh hương, cho nên dầu này có các chứng hiệu: người khoa, nội khoa, nhất là da dẻ, ngoại mẩn, chứng mẩn, cảm hàn, trúng phong, ho hen, tã ngứa, đau bụng, đầy bụng, thổ tả, cảm, sốt rét, đau xương, đau gân, đau răng, đau thương, độc thương v. v. dầu cũng hiệu lắm.

Nam, pho, lều, từ đây đến được cả.

Ngay buổi đầu phải hành Linh Bửu, chúng tôi mở cuộc xổ số này làm kỷ niệm.
 định 20 số trúng thưởng:
 Số 1 thưởng 100.000 - Số 2... 50.000 - Số 3... 30.000 - Số 4... 20.000 - Số 5
 10.000 - Từ số 6 đến số 15... 5.000 (15 số ấy, mỗi số thêm 5.000 hàng) và số 16
 đến số 20, thưởng 5.000 hàng, bằng đôi Linh Bửu, và đôi Sinh-Phat, Brillantine.
 Dentifrice Van-Lieu (cơ thể y cũng phải hành từ Van Hoa).

Tất cả có 20.000 \$, theo 20.000 lq Linh-Dũng 0323 phải hành trước nhất, (số ba) ln ngay vào tờ giấy bạc ngoài mỗi lq L. B.). Khi nào phải hành hết 20.000 số ấy thì chúng tôi định hành xử số, và bỏ cao để mời bà con xa gần đến dự cuộc số số để chứng kiến cho.

Ông bà con mua 1 lọ Linh Biếu (hỏi nên giữ 10 ngày bọc ngoài như cái vỏ đánh số. Chỉ có 20.000) lọ đầu là có vỏ số, xin cho để mãi cơ hội (ở xa nơi nào chưa có họ). Lọ mà có người mua đi cuộc số, xin gửi mua tại chúng tôi và thêm 05% liên cước nữa mua không quá 6 lọ).

YAN-HOA
(Mme TRẦN-THỊ-NHƯ-MÂN)
27 Rue Gia-Long - Hué

Giải huyết độc P.D.Đ.	<i>Đã huyết trở phong</i>	1.20
Lập chỉ phát lãnh tán P.D.Đ.	<i>Trị nhọt đầu, đẹn sưng, cầm máu, nóng ỉn, v.v.</i>	0.10
Hỏa đàm chỉ khái hoàn P.D.Đ.	<i>Trị các bệnh ho, ve lớn</i>	0.60
	<i>ve nhỏ</i>	0.80
Thuốc sản trẻ con P.D.Đ.	<i>Trị bệnh sản trẻ con</i>	0.20
Thuốc nóng lạnh trẻ con P.D.Đ.	<i>Trị các chứng nóng ỉn của trẻ con</i>	0.20
Thuốc đau bụng trẻ con P.D.Đ.	<i>Trị các chứng đi tả của trẻ con</i>	0.80
Nhật nguyệt thủy P.D.Đ.	<i>Trị các bệnh đẹn mắt</i>	0.20

Những môn thuốc này các nhà buôn thuốc tây, nam, bắc, đều bán

Xin hỏi tại : **Hiệu Bào-Chố**
PHẠM-DOẢN-ĐIỂM
(Annam) *Tourane*

[illegible]